بەش/ فەلسەفە

کۆلێژ/ ئاداب

زانکۆ/ صلاحەددین

بابەت / تیۆری زانینی فەلسەفی

پەرتووکی کۆرس – قۆناغی سێیەم/ سمستەری یەکەم.

ناوی مامۆستا / م.ی نبز عزیز احمد

ساڵی خوێندن: 2022- 2023

پەرتووکی کۆرس
Course Book

١- ناوی کۆرس	تیۆری زانینی فەلسەفی
2- ناوی مامۆستای بەرپرس	م.ی نبز عزیز احمد
3- بەش/ کۆلێژ	فەلسەفە/ ئاداب
4- پەیوەندی	ئیمێل:nabaz.ahmad@su.edu.krd ژمارەی تەلەفۆن (07504347838):
5- یەکەی خوێندن بە سەعات لە هەفتەیەک.	٣ یەکە، بابەت/ تیۆری زانین پراکتیک: بابةتةكة تيورية ٦ كاتژمێر
٦. ژمارەی کارکردن	بۆ نموونە تیۆری: ٦ يةكة، بابةت / تیۆری زانین پراکتیک: تەنها بابەتە تیۆرییە. خشتةی وانةكانی هةفتة

	8,30	9,30	10,30	11,30	12,30	30
شةممة						
يةك شةممة			سەرپەرشتیاری توێژینەوە			
دووشةممة		سەرپەرشتیار ی توێژینەوە		سەرپەرشتیار ی توێژینەوە		
سێ شەممە	تیۆری زانین	تیۆری زانین	تیۆری زانین	تیۆری زانین	سەرپەرشتیار ی توێژینەوە	
چوار شەممە	تیۆری زانین	سمیناری بەش	سیمیناری کۆلێژ	تیۆری زانین		
پێنج شەممە		سەرپەرشتیار ی توێژینەوە	سەرپەرشتیاری توێژینەوە			

7. کۆدی کۆرس	
8. پرۆفایەلی مامۆستا	**لێره مامۆستای وانەبێژ پرۆفایەلێک دەنووسێت لەسەر ژیانی ئەکادیمی خۆی (تەنها ئەکادیمی) یان ئاماژە بە Webpage, Blog, Moodle دەکات** **ناو / م.ی نبز عزیز احمد** **ساڵی لەدایك بوون ١٩٨٢** **باری خێزانی / خێزاندار** **ژمارەی مۆبایل / ٠٧٥٠٤٣٤٧٨٣٨** **ئیمیل /** nabaz.ahmad@su.edu.krd مێژووی خوێندن : بەدەستهێنانی بروانامەی بکالوریوس لەسالی ٢٠٠٩-٢٠١٠لەبەشی کۆمەڵناسی /کۆلیژی ئاداب / زانکۆی سەلاحەددین . بەدەستهێنانی بروانامەی ماستەر لە سالی ٢٠١٥ لەبەشی کۆمەڵناسی/ کۆلیژی ئاداب/ زانکۆی ئەسکەندەرییە/ مصر. لە ئێستادا قوتابی دکتۆرا لە زانکۆی صلاح الدین. مێژووی کارکردن : لە ٢٠١١ وە لە کۆلیژی ئاداب / زانکۆیسەلاحەددین. بەشدار بوون لە خول : خولی زمانی ئینگلیزی ، خولی کۆمثیوتەر، بە سەرکەوتوویی تەواو کردوە.
9. وشە سەرەکیەکان	**١- تیۆری زانین، تیۆری زانینی فەلسەفی، دەسپێکی تیرۆی زانینی فەلسەفی و زانستی، زانین لە نێوان لاهوت و فەلسەفەدا، پێشەنگی پرۆسەی زانین لە فەلسەفەی نوێی ئەوروپادا، رێبازە فەلسەفیەکانی، ئەزموونگەرایی ، ئەقلگەراییەکان، پراگماتیزم، ریالیزم، ئایدیالیزمی ئەلمانی، فینۆمینۆلۆجیا، رادەو سنوری زانین چۆنە و چییە، سەرچاوەکانی زانین، زانینی هەڵە و زانینی راست و دروست، زانین، ئیپستمۆلۆژیا، جۆن لۆک، تسیلەر، جورج بارکلی، دیڤید هیوم، شۆپنهاوەر، هیگل،فیختە، شیلینگ، دیکارت، کانت، ئەفلاتوون، ئەرستۆ، زانین لەسەردەمی کلاسیک ، زانین لەسەردەمی سەدەکانی ناوەراست، زانین لەسەردەمی نوێی ئەوروپا، زانین لەسەردەمی رێنیسانس.....، کۆری فییەننا ئیمپیریزمی لۆجیکی، ئاراستەکانی تیۆری زانین، تیۆری زانین چەمک و بابەت،** **٢- تیۆری زانین، کە لە کۆڕ و کۆمەڵەو ئەکادیمیا فەلسەفییەکاندا، وشەی یۆنانی ئیپستمۆلۆجی بۆ بەکاردەهێرنێت، شانبەشانی لۆجیك بە هەردوو باڵی سەرەکی و بگرە بە شاباڵی فەلسەفەی سەردەم دادەنرێت.** **ئەو لقە وەك فەلسەفە، خۆی داهێنانێکی ئەوروپاییە و فەیلەسوفی ئینگلیز جۆن لۆك -16321704(ز(لە سەدەی حەڤدەدا، دوا روخسارو ناوەڕۆکی پێبەخشیوە و لە پرۆسەوە کردویەتی بە تیۆرییەکی سەربەخۆ.** **ئەگەرچی ئەو بابەتە دوای جەنگی یەکەمی جیهانی، بە کۆششی پۆزەتیڤیستەکان، هەوڵدراوە گۆڕانی بەسەردا**

	بێت و پرت لە لۆجیك و زانست نزیكبێتەوە و پشتبكاتە سایكۆلۆجی، بەڵم لە گەوهەر و پوختەدا، كاریگەری گەرموگوڕییەكی خۆی لە دەستنەداوە و هیچ جۆرە كاڵبوونەوەیەك بەسەر پایە و رۆڵیدا نەهاتوە و پێوەی دیار نییە!. **لە ژیانی رۆژانەدا، مرۆڤ هەستیپێیكات یان نا، چەند جارێك وشەی زانین و ناكردنەكەی بەكاردەهێنێت. ئەو وشەیە چ واتایەك دەگەیەنێت، چ پەیوەندیەكی بە پەیپێربدن و ناسین و ناسینەوە هەیە؟ ئایا ئەمە رەوشە یان پرۆسەیە؟ زانین لەخۆیدا كۆی چەند پەیپێربدنێكە، كە لەبیرۆكە، واتا و پەیوەندی پێكدێت. ئەو زانینە بەهۆی ئامرازێكەوە، كە زمانە دەریدەبڕێت و ئەو ئامرازە لە چەند چەمك** **بیرۆكە و بیروبۆچوون دەربارەی جیهانی دەوروبەر بە هەمو پێكهاتەكانییەوە، پێكدێت و بە رستە و دەستەواژە شتدەردەبڕێت، بۆیە وتراوە زمان دەفری زانینە. زانین وەك پرۆسەیەك لەو الیەنانە پێكدێت:**

10. ناوەرۆكی گشتی كۆرس:

لێرە مامۆستای وانەبێژ باس لە كۆرسەكە دەكات بە شێوەیەكی گشتی كە پێویستە ئەم خاڵانەی خوارەوە بگرتەوە:

- گرنگی خوێندنی كۆرسەكە (بابەتەكە).
- تێگەیشتنی چەمكی سەرەكی كۆرسەكە.
- بنەما وبیردۆزی كۆرسەكە.
- زانینی تەواو بە لایەنە گرنگیەكانی بابەتەكە.
- زانین وتێگەیشتنی پێویست بۆ دابین كردنی هەڵی كار.

راستە تیۆری زانین، ناتوانێت دەستبەرداری هزر و بۆچوون، هۆش و هەست ببێت، ئەمانەش لەگەڵ سایكۆلۆجیدا قەدەغە و پاوانی هاوبەشی هەردوولان، بەاڵم لەنێوان هەردوو پاواندا، سنوری دیار، دەستنیشانكرا و رەنگرێژكراوە، لە میتۆدی توێژینەوە و كەرەستەدا، هەر یەكەیان سەربەخۆیی خۆی و تایبەمتەندی هەیە، كە لەویرت جیایدەكاتەوە! جیاوازییەک کە لەنێوان هەردووکیاندا هەیە و سەرنجڕادەکێشێت ئەوەیە، سایكۆلۆجی سەردەمێک بەشێکبووە لە فەلسەفە و ئێستا وەک سۆسیۆلۆجی ماڵی خۆی کردوە و سەربەخۆ بووە، بەاڵم تیۆری زانین هەر لەچوارچێوەی بنەماڵەکەدا ماوە و بەپشکێکی فەلسەفە هەژماردەکرێت. ئەو بارەی چۆتە ژێرییەوە، هەر بە ئەرکی سەرشانی خۆی دادەنێت!

11. ئامانجەكانی كۆرس:

ئاشناكردنی قوتابیان بە چەمكی تیۆری زانین ئیپستمۆلۆژیا و چییەتی فەلسەفە، دواتریش مانا و پێناسەی چەمكی ڕێبازە فەلسەفەییەكان و زانین لەسەردەمی كۆن لە نیوان لاهوت و فەلسەفەدا هەروەها زانین لە سەردەمی سەدەكانی ناوەڕاست، سڕینەوەی ئەو تێگەیشتنە سەرەتاییەی كە لە زەینی بەشێك لە فێرخوازاندا بوونی هەیە بەوەی مێژوو، تەنیا بریتییە لە كۆمەڵە جەنگێكی خوێناوی یا ژیانی كۆمەڵێ سەرۆك و سەركردە كە تەنیا لەپێناو خۆیاندا ژیاون، یا ڕەوتی سیاسییانەی مرۆڤ، لە بەرامبەریشدا ئاراستەی مێژووی شارستانی تۆخ بكرێتەوەو بایەخ بە لایەنی هزریی مرۆڤ بدرێت، واتە پەرەسەندنی هزری مرۆڤ بەدرێژایی مێژوو.- پێشكەشكردنی كۆمەڵە تێزێكی فیكری- فەلسەفی لە چوارچێوەی بابەتەكانی تیۆری زانین، بە مەبەستی ئەوەی دواتر قوتابی بتوانێ هزری شیكاری و ڕەخنەگری لەكاتی توێژینەوەی فەلسەفی دا بەكاربهێنێ، نەك تەنها پشت

بەو بیر و هزرانە ببەستێ کە فەیلەسوف و فەلسەفەکارانی پێشوو خستویانەتە روو.

12. ئەرکەکانی قوتابی

لێرە مامۆستا بەرپرسیارێتی قوتابی خوێندکار ڕووندەکاتەوە سەبارەت بە کۆرسەکە بۆ نموونە ئامادەبوونی قوتابیان لە وانەکاندا، لە تاقیکردنەوەکاندا، راپۆرت و ووتار نووسین... هتد.

پێویستة قوتابی ئامادةبيبێت لةسةرجةم وانةکان بةشێوةيةکی بةردةوام .

پێوستة قوتابی بةشداربێت لة وانةکان بةشێوةيةکی کرداریةکی لةرێگای دةربرينی بيرو بۆچوونةکانی خۆي.

پێوستة لةسةر قوتابی ئامادةبێت بۆ تاقيکردنةوةی رۆژاانةو تاقيکردنةوةی مانگانة بۆ دياريکردنی ئاستی وکۆکردنةوةی نمرةی کۆششی سالانة.

پێوستة لةسةر قوتابی لةو سالةدا راپۆرت توێژينةوة بکات، وةکو راهێنانێک بۆ قۆناغی کۆتايی ، چونکة لةوێدا توێژينةوةی دةرچون دةنوسرێت .

13. ڕێگەی وانە ووتنەوە

لێرە مامۆستا ڕێگەی وانە ووتنەوە دەنووسێت، بۆ نموونە: داتاشۆ و پاوەرپۆینت، سەر تەختەڕەش، تەختەی سپی، سمارتبۆرد یان مەلزەمە... هتد.

لێرەدا مامۆستا هەموو رێگە و گشت هۆ و پێناوەکان دەگرێتە بەر بۆ ئەوەی بە جوانترین شێوە بابەتەکان بگات بە قوتابی لە رێگای بەکارهێنانی داتاشۆ نەخشەو نوسینی ناو و ساڵە پێوستەکان لە سەر تەختەی سپی و دەربارەی بابەتەکە.

14. سیستەمی هەڵسەنگاندن

لێرە مامۆستا جۆری هەڵسەنگاندن (تاقیکردنەوەکان یان ئەزموونەکان) دەنووسێت بۆ نموونە تاقیکردنەوەی مانگانە، کویزەکان، بیرکردنەوەی ڕەخنەگرانە (پریزەنتەیشن)، ڕاپۆرت نووسین، ووتار نووسین یان ئامادەنەبوونی قوتابیان لە پۆلدا...هتد. ئامانە چەند نمرەی لەسەردەبێت و مامۆستا چۆن نمرەکان دابەشدەکات؟

لەم بابەتەدا هەڵسەنگاندنی مامۆستا وەستاوە لەسەر ئەم پۆەرانەی خوارەوە :

1_ تاقیکردنەوەکانی مانگانە (٢٠) نمرەی بۆ تەرخانکراوە .

2_ نوسینی راپۆرت و توێژینەوە وکـویزەکان (١٠) نمرەی بۆ تەرخانکراوە

3_ چالاکی و ئامادەبوونی کردارەکی قوتابیش لەناو هۆڵی خوێندن (١٠) نمرەی بۆ تەرخانکراوە . بەو هەلسەنگاندنەش (40) نمرەی کۆششی سالأنە بۆ قوتابی دەردەچێت

15. دەرئەنجامەکانی فێربوون

- بةو پێيةی بابةتةکةی ئيمة تايبةتة بة زانستة مرۆظايةتيةکان ئةوةندة رةبتی نية بة بازاری کارةوة ، بةلام لة هةمان کاتدا لةو کورسة قوتابی فێر دةبی ضؤن بةدواداضون و توێذينةوة بکات ، هةروةها ئاشنا دةبێ بة فةلسةفةی کؤمةلآيةتی، ئاشناکردنی قوتابیان بە چەمکی فەلسەفە و چییەتی فەلسەفە، ، دواتریش مانا و پێناسەی چەمکی فەلسەفەی کۆمەڵایەتی و

ڕەهەندەکانی و سڕینەوەی ئەو تێگەیشتنە سەرەتاییەی کە لە زەینی بەشێک لە قوتابیان بوونی هەیە ،پەرەسەندنی هزری مرۆڤ بەدرێژایی مێژوو وة پێشکەشکردنی کۆمەڵە تێزێکی فیکری- فەلسەفی لە چوارچێوەی کۆمەلایەتی، بە مەبەستی ئەوەی دواتر قوتابی بتوانێ هزری شیکاری و ڕەخنەگری لەکاتی توێژینەوەی فەلسەفەی کۆمەڵایەتی دا بەکاربهێنێ.

16. لیستی سەرچاوە

- سەرچاوە بنەڕەتیەکان
- سەرچاوەی سوودبەخش
- گۆڤار و ریڤیوو (ئینتەرنێت)

1- ترسان لە فەلسەفە، فەلسەفە و باوەر- قەشە ئاگۆستین، ڕێبوار سیوەلی.

2- بنةرةتييةكانى فةلسةفةى كؤمةلآيةتى و فەلسفەی نوێ لە ئەوروپا،ث.د.عبدالحميد عزيز.

3- فينۆمينۆلۆژيای رۆح لای هيگڵ، د. محمد كمال.

4- تيۆری زانينی زانستی، دزحميد عزيز.

5- فەلسەفە ،پيش فەلسەفە تا مردنی نيچە، مامۆستا فوئاد سديق.

6- نظرية المعرفة، زكی نجيب.

7- كارمانهايم ئايديۆلۆجيا و يۆتۆپيا.

8- مجموعه مولفين سوڤيت، موسوعه فلسفه و الفلاسيفه 9-كارل ماركس بئوس الفلسەفە.

17. بابەتەکان	**ناوی مامۆستای وانەبێژ**
پڕۆگراموناوەرۆکیبابەتی / تیۆری زانین **قۆناغی** سێیەم/ ١٢- ٩- ٢٠٢١ **یەکەم رۆژی وانەوتنەوە بوو / دابەش کردنی ناونیشانی بابەتەکان و لیستی سەرچاوەکان بە سەر قوتابیان .** 2021/12/12تاقیکردنەوەی یەکەم 2021/2/10/وانەی هەفتەی جواردەم / تیۆری زانین. پرگرامی بابەتەکان: پێشەکیەک لەسەر ئەم لقەی فەلسەفە. دەسپێکی تیۆری زانینی فەلسەفی. دەسپێکی تیۆری زانینی زانستی. جۆرەکانی زانین. رادەو سنوری زانین لە روانگەی فەیلەسوفان و رێبازە	ناوی مامۆستا وەک: ٢ کاتژمێر 2022/2/10

	فەلسەفیە جیاوازەکان. زانین لە سەدەکانی ناوەراست. زانین لە نێوان لاهوت و فەلسەفەدا. رێنیسانسی پرۆسەی زانین. پێشەنگی پرۆسەی زانین لە فەلسەفەی نوێی ئەوروپادا. گومانی دیکارت. بنەما لۆجیکیەکانی زانین. بارۆخ سپینۆزا. لایبنیتس. رەوشی زانین لە بزوتنەوەی رۆشنگەری لە ئەوروپادا. شیکردنەوە و رەخنەگرتن، رێبازی ئەزموونی. رێباز و ئاراستەی ژیرەکی. جۆن لۆک: سروشت و سەرچاوەکانی زانین.
	18. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت)
ناوی مامۆستا وەک: 3-4 کاتژمێر	لێرە مامۆستای وانەبێژ ناونیشانی هەموو ئەو بابەتە پراکتیکانە دەنووسێت کە بەنیازە بیڵێتەوە لە تێرمەکە. هەروەها کورتەیەک لە ئامانجی هەر یەک لە بابەتەکان وبەروار وکاتی وانەکە دەنووسێت. **وانەکان لە بەشەکەی ئێمە زارەکین و وانەی پراکتیکی نیە**

19. تاقیکردنەوەکان

1. دارشتن: لەم جۆرەتاقیکردنەوەیە پرسیارەکان زۆربەی بە وشەی وەک روون بکەوە چۆن...؟ هۆکارەکان چی بوون...؟ بۆچی...؟ چۆن...؟ دەستپێدەکات.

لەگەڵ وەڵامی نموونەییان

نموونە دەبێت دەستەبەربکرێت

- **باس لە چەمکی هزر و کرنگی تیۆری زانین بکە؟**
- **هزر و لە بواری پراکتیزەکردن و لە بواری خوێندنی ئەکادیمی لەسەر دووئاست دابەش دەبێت؟**
- رێبازە فەلسەفیەکان لە پرۆسەی زانیندا چۆن باس لە سنور و رادە و سەرچاوەکانی زانین دەکەن؟ باسیان بکە بە کورتی.
- پێشەنگای پرۆسەی زانین لە فەلسەفەی نوێی ئەوروپادا کێ بوون؟
- تێروانینی جۆن لۆک بۆ سەچاوە و ئامرازەکانی زانینی دروست چیە؟
- سنورەکانی زانین لای دیڤید هیوم چین و چۆنە؟
- دیالێکتیکی زانین لای هیگل باس بکە؟
- رەوشی زانین و لاهوت لەسەردەمی سەدەکانی ناوەراست رون بکەرەوە ؟
- **رێبازی گومان لەسەردەمی کۆن و نوێ جیاوازیان لە چیدایە باسی بکە.**

١- پێناسەی چەمکەکان: ٢- هۆیەکان ٣- پەیوەندی نێوان بابەتەکان ٤ -جیاوازی نێوان بابەتەکان ٥- پرسیاری هزری.

لە راستیدا پرسیاری راست و چەوت بۆ بواری زانستە مرۆڤاییەتیەکان زۆر گونجاو نیە ، هەر بۆیە زۆر گرنگی بەو جۆرە پرسیارانە نادەین .

پرسیاری هەڵبژاردن شتێکی باشە بەلاّم بۆ کوردستان گونجاو نیە چونکە ئەستەمە بتوانرێت قوتابی کۆنترۆل بکرێت وەلامەکان بەیەکتر دەلێن.

21. پێداچوونەوەی هاوەڵ ئەم کۆرسبووکە دەبێت لەلایەن هاوەڵێکی ئەکادیمیەوە سەیر بکرێت و ناوەڕۆکی بابەتەکانی کۆرسەکە پەسەند بکات و جەند ووشەیەک بنووسێت لەسەر شیاوی ناوەڕۆکی کۆرسەکە و واژووی لەسەر بکات. هاوەڵ ئەو کەسەیە کە زانیاری هەبێت لەسەر کۆرسەکە و دەبیت پلەی زانستی لە مامۆستا کەمتر نەبێت.